

VRAAG EN ANTWOORD (III, slot)

In het voorgaande werd aangetoond, dat ook de boozen, aan wie het sacrament bediend wordt, Christus ontvangen, met Christus bekleed worden. Verschillende Schriftplaatsen wijzen daarop.

60. In zijn verklaring van Gal. 3:27 laat Calvijn zich nu ten volle door de in 5 geteekende werkelijkheid beheerschen.

Paulus redeneerde in zijn brief als volgt: Gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Christus Jezus, want zooveel als gij in Christus gedoopt werdt, bekleedt gij u met Christus. Daartegenover hoorde Calvijn nu bepaalde lieden — dooperschen! — betoogen: Dat argument van Paulus is maar zwak, want in heel velen van de gedoopten heeft die doop geen enkel kracht! Derhalve bewijst die doop, dat gedoopt zijn niet veel!

Tegenover deze opmerking betoogt nu Calvijn — en dat is de kern van zijn betoog — dat de doop altijd echt en vol is, dat de waarheid van den doop altijd aan het teken verbonden is! In dat betoog zegt hij eerst dat Paulus op tweeërlei manier over den doop spreekt. Tegen hypocrieten (zie b.v. bij Rom. 2:25—29) vaart hij, als hij over de besnijdenis of den doop spreekt, nevig uit! Zij steunen immers op hun besneeden- of gedoopt-zijn zonder te gelooven. Hun besneeden- of gedoopt-zijn is hun ZONDER MEER teken van hun aanneming door God! En daarop pochen ze dan met veel bravoure. Hen roept Paulus toe, dat zij zich op „naakte teekenen” verhoovaardigen. En hij striemt hun goddeloosheid. Hij slaat zoo allereerst hun goddelooze doopsidee, hun valsche doopsbeschouwing, hun zelf-gemaakte caricatuurdoop stuk.

Ze moeten van die verderfelijke leer, dat het enkele feit van hun gedoopt-zijn — terwijl er geen spoor van geloof en vreeze des Heeren in hen is — hen bij God aangenaam zou doen zijn, radicaal af. En Paulus zegt hun dan zelfs het oordeel aan!

Maar als Paulus tegen de geloovigen — we zouden kunnen zeggen: in de kerk des Heeren — over den doop spreekt, redeneert hij heel anders. Zegt hij dan tegen die geloovigen, dat zij den doop goed gebruiken? Of betoogt hij, dat alleen de goed-gebruikte doop de echte is?

Neen, zegt Calvijn, dat beweert Paulus niet! Als Paulus tot geloovigen spreekt, dus tot menschen die den doop goed gebruiken, dan wijst hij op de „instelling Gods” (institutionem Dei)! Dat wil zeggen: dan schildert hij den doop, zooals die door God werd ingesteld. Dan zegt hij hoe de doop naar Gods woord is. Dan wijst hij aan wat God erin belooft en vraagt. Hoe hij moet bediend worden. Welke vrucht daaruit voortkomt enz. Of anders gezegd: Paulus verbindt dan het teken van den doop met de beteekende zaak daarvan. Dat wil zeggen: hij spreekt over de echten, vollen doop, over den doop zooals die door God aan allen wordt bediend, die Hij daartoe verwaardigde. Hij spreekt over den doop, die zijn natuur, kracht, waarheid altijd behoudt — wat de doopelingen ook met dien doop mogen doen of niet-doen! Hij spreekt over den doop waarin „teeken” en „waarheid” altijd te zamen verbonden zijn.

70. Nu is het inderdaad zoo, dat degene, die gedoopt werd, den hem bedienenden doop moet gebruiken. Geloovig gebruiken. Hij moet er den Heere in zien, hooren. Hem er in ontvangen door het geloof. Alleen als hij zoo doet ontvangt hij de vrucht van het sacrament. Alleen zoo heeft het in hem een zaligmakend effect. Alleen zoo komt het bij hem tot een door het geloof bekleed worden met Christus. Het bekleed worden met Christus door-en-in-het sacrament, het bekleed worden met Christus-op-sacramentele wijze wordt dan een bekleed worden met Christus door de toeligening des Geestes, de toeligening dus door het geloof. De gedoopten ontvangen zooveel uit hun doop als zij er met het vat des geloofs uit putten, zegt Calvijn ergens. Werkt in de harten der gedoopten het ongelooft, stoot de doop in de doopelingen op ongelooft, gript dus het ongelooft den doop aan, dan scheurt dat ongelooft als het ware het water, het brood, den wijn van de „beteekende zaak”, van „de waarheid” van het sacrament af. En dan houdt het van het sacrament niets anders over dan de „naakte teekenen”.

Ongetwijfeld spreekt Paulus in dit vers ook over dat geloovig gebruiken van den doop! Maar dan niet zoozeer in een constatering dat de Galatiërs dat doen, als wel in een vermaan dat dat bij hen zoo moet zijn! Ook hier is het woord van het Evangelie niet uitspraak, maar aanspraak. Het is in wezen steeds normatief, opwekkend, aansporend. Calvijn zegt het zoo fijn: Paulus vermaan de Galatiërs in dit vers, hoedanig de verbinding, of liever de eenheid met den Zoon Gods zij! Wij worden vermaand, zoo zegt hij verder, hoe misdadig de ondankbaarheid der menschen is, wanneer zij de heilsinstellingen Gods door hun misbruik niet alleen nutteloos voor zich maken, maar zelfs tot hun verderf verkeeren.

80. We spraken tot dusver alleen over den doop in betrekking tot de volwassenen. Hetzij ze in hun jeugd, of op later leeftijd dien doop ontvingen. Het ging tot

dusver alleen over gedoopten, die den hun gegeven doop kunnen gebruiken. Met de kinderen staat het inderdaad eenigszins anders. Niet dat de hun bedienende doop anders zou zijn. Daar is geen sprake van! De door God geschonken doop — we zeggen het nog maar eens — heeft altijd denzelfden inhoud, kracht, waarachtigheid. Maar de kinderen zijn zoo, dat ze den doop nog niet kunnen gebruiken. Ze kunnen nog niet geloovig met hun doop bezig zijn. Hem nog niet in het geloof zoo ontvangen dat hij in hen ter zaligheid werkt. Of God, de Heilige Geest op nog andere manier met den doop in de kinderen wil werken is ons niet bekend. Dat Hij het kan doen is zeker.

Omdat het nu zoo met de kinderen staat kunnen we met het oog op die kinderen — we zijn het daarin met den vrager geheel eens — niet zeggen, dat zij zich door den doop met Christus bekleeden. We kunnen niet verder gaan dan de uitspraak dat zij in den doop met Christus bekleed worden. Zeker op sacramentele wijze. Mogelijk ook nog op andere wijze. In dezen hebben wij geen verdere openbaring van God ontvangen.

90. Alles samen genomen moeten we zeggen, dat het heilzaam effect, de vrucht van den doop, dus de geloofsversterking, welke God door middel van den doop wil schenken NIET tot het wezen van den doop behoort. Indien dat wel het geval was, zou de doop, welke aan ongelooften werd bediend, geen echte, volle, ware doop zijn! Prof. Greijdanus — ik noem hem speciaal, omdat de vrager hem ook noemt — heeft zich op alle mogelijke wijze uitgesloofd om dat er in te hameren. Bekend is in dit verband zijn beeld van het brood. Is brood dan pas echt, gezond, voedzaam brood als iemand het op eet en er door versterkt wordt? Immers neen! Als brood van goede grondstoffen gemaakt en goed doorbakken wordt, dan is het echt, waar, volkomen brood! Of iemand het eet of niet, dat doet daar niet af of toe. Een gezond mensch zal door zulk brood versterkt worden. Iemand met zieke ingewanden zal er misschien door sterven! Maar dat verandert niets aan de zuiverheid, echtheid, voedzaamheid van het gebruikte brood. Zoo is het nu ook met den doop. De doop is dus een waarachtige, wezenlijke doop, als hij naar Gods inzettingen wordt bediend. Wat de doopelingen er mee doen of niet doen, doet daar niets af of toe.

Vraag 4. Tenslotte vraag ik me af, of Uw verklaring van Gal. 3:27 geen staaltje geeft van dogmatische exegese. Uw exegese mondt toch uit in het poneren: dit is nu de Doop — dit is het wezen van de Doop. Afgezien van de houding van de dopeling.

Paulus daarentegen houdt helemaal geen verhandeling over „De Doop” of „Het Wezen van de Doop”. Paulus spreekt concrete menschen aan over hun gedoopt-zijn, concrete menschen in hun concrete omstandigheden, waarin zij staan in het geloof. Paulus spreekt gelovige Galaten aan over hun gedoopt-zijn. En dan geeft hij geen omschrijvingen of definities van „De Doop”, maar hij zegt hun heel eenvoudig, wat hun gedoopt-zijn voor hen betekent. Paulus spreekt dus m.i. niet dogmatisch, maar pastoraal. In de exegese van Gal. 3:27 zal men daar rekening mee moeten houden. Ik wil U niet betwisten of U niet een schriftuurlijk betoog kunt leveren over de vraag: wat is de Doop, wat is het wezen van de Doop? Maar ik geloof niet, dat U dat kunt en moogt doen op grond van Gal. 3:27. En ik vraag me af of

UIT DE SCHRIFT

hier niet de oorzaak ligt van het feit, dat Uw artikel me niet bevredigd heeft.

Antwoord. Dat de vrager deze vraag stelt vindt m.i. zijn oorzaak hierin, dat hij den opzet van de reeks van deze artikelen uit het oog verliest. Ze willen geen preek geven over de genoemde teksten. Evenmin pretendeeren ze exegetische verhandelingen te zijn. Nog minder bieden ze „meditaties”. Ze willen alleen iets zeggen over de „volkomenheid” der sacramenten, luisterend naar wat Paulus over de sacramenten heeft gesproken. Spreekt Paulus daarover? En wat zegt hij daarover? En daarbij kozen we als gids den m.i. grootsten Paulus-komentator, n.l. Calvijn. Ik vermoed niet, dat mijn vrager zal meenen, dat een dergelijke wijze van werken met gegevens uit Paulus' brieven ongeoorloofd is. En indien hij met mij meent, dat deze wijze van bijbelonderzoek ongeoorloofd en nuttig is, dan is zijn bezwaar daarmee vervallen.

Het is mij natuurlijk ook heel goed bekend, dat Paulus in Gal. 3:27 geen verhandeling geeft over den doop. Hij wil met zijn uitspraak alleen een grond aangeven voor wat hij in Gal. 3:26 betoogde, n.l., dat de Galatiërs allen kinderen Gods zijn door het geloof in Christus Jezus. Maar deze redeneering van Paulus scherp voor oogen houdende, kunnen, mogen, ja moeten we wel vragen: hoe zag Paulus den doop, dat hij over het gedoopt zijn op deze wijze kan spreken en zoo als argument kan gebruiken in dit betoog? Ik geloof, dat, als men het inderdaad pastoraal betoog van Paulus goed wil verstaan, men zich deze vraag met allen ernst stellen moet. En ik durf beweren, dat iedere preek — die van a-z pastoraal moet zijn — over dezen tekst mislukken zal, indien men zich de genoemde vraag niet stelt en het antwoord daarop niet vindt. Pastoraal spreken en het verstaan van een pastoraal betoog sluit niet uit het scherp onderscheiden — integendeel, zij eischen dat met allen klem.

Ten slotte wil ik er op wijzen, dat het grondig verstaan van het wezen van den doop voor ieder ambtsdrager van de allerhoogste beteekenis is, juist met het oog op zijn pastoraal arbeid. Het gaat daarbij immers niet om een theoretische kwestie, maar om het kennen van den doop zooals de HEERE dien instelde en laat bedienen. Het gaat daarbij om deze vragen: Wat zegt de HEERE daarin? Wat belooft en verzekert Hij daarin? Wat vraagt Hij daarin? Hoe moet de doop worden gebruikt? Welke vrucht werpt hij af? Dit alles zal toch niemand theoretische kwesties willen noemen! Wie maar oppervlakkig Luther's en Calvijn's werken gelezen heeft weet, dat zij rusteloos, bijna tot vervelens toe betoogen en verzekeren, dat het wezen (zij spreken graag van de natuur (natura)) van den doop volkomen onafhankelijk is van de gesteldheid zoo wel van den doopsbedienaar als den doopeling. En zij doen dat, vóór alles met pastorale bewogenheid en uit pastorale zorg. Ze hebben gezien, dat de door zonde en schuld beangste en verontruste zielen vóór alles noodig hebben een vasten grond, waarin zij het anker des geloofs kunnen laten vallen. En dien vasten grond geeft God in de verzegelde belofte, in den doop! In den vasten, onwrikbaren, onveranderlijken, steeds waarachtigen, van alle menschelijke houding en reactie onafhankelijke doop.

Gelukkig de gemeente waarin deze doop wordt gepredikt en gekend.

C. V.

RECHTER OF RECHTHEBBENDE?

KERKELIJK LEVEN

Aan de kwestie der inroeping van den rechter in de zaken van de Ned. Herv. Kerk, waaraan we verleden week onze aandacht gaven, is natuurlijk ook een andere kant, dan ons vorig artikel liet uitkomen.

Wie een rechter inroep, zegt daarmee min of meer: ik kan geen recht krijgen op een andere manier. En tevens: ik ben serieus gekant tegen wat de in mijn „grievens” als kwaden handel drijvende aangewezen instantie heeft gedaan. En verder: als de rechter mij in mijn „grievens” gelijk stelt, heeft de zaak van recht en waarheid, die ik tot de mijne geloof gemaakt te hebben, een wezenlijk voordeel gehad.

De vraag is nu: kan men bij een procedure, als thans gezocht wordt, zonder meer dit alles verklaren? Ik geloof het niet in alle deelen.

Om voorloopig bij één punt te blijven:

Een rechter zou kunnen vragen: hoe komt ge hier, als rechteloze of als rechthebbende? Als machteloze of als gemachtigde?

Met zoo'n vraag zou ineens de kwestie der Hervormde Kerk gesteld zijn in haar benauwende scherpheid.

Want één van beide: de leden der Herv. kerk hebben al jaren en jaren achtereen erin bewilligd, dat aan de „synode” (die geen synode is volgens hun eigen belijdenis) een macht toegekend werd, die haar niet toekwam, of ze hebben het niet gedaan. Hebben zij het soms niet gedaan? Dat kan niemand staande houden, want hadden ze er niet in bewilligd, dan hadden ze de vrijmaking der kerk al lang ter hand genomen, door een consequente weigering, zelf mee te doen aan wat ze principieel verboden achten. Dat deden ze niet. Ze hebben voor het overgrote deel jaren lang alle vrijmaking van de kerk, in welken vorm ook, veroordeeld als een misgreep. Ook wanneer ze met „vrijgemaakten” sympathiseerden om-

dat ze zekelijk in hun klachten en bezwaren gelijk hadden, hebben ze toch gezegd: maar die vrijmaking als zoodanig, die moeten we voor onze vaderlandsche kerk niet. De gemeenschappelijke inwoning onder den koepel van het instituut N.H. Kerk, en de gemeenschappelijke gebruikmaking van de fondsen, de gebouwen, de goederen van dit instituut, die willen we in geen geval prijs geven. Onze weg is „de medische”. Let wel: ik leg daarmee geen odium op allen, die zoo redeneeren, alsof zij alleen maar „om der wille van de smeer” (deftiger gezegd: om „de zilveren koorde”) bij dat instituut gebleven zijn. Ik geloof, dat er duizenden zijn, die zulk een redeneering plausibel maken voor hun geweten door de verwachting, dat later wel eens betere tijden zullen aanbreeken. Maar, het feit als zoodanig ligt er nu eenmaal.

We hebben er al eens eerder over gesproken: de kerkelijke beidspraak over de kerk is vaak zoo ongelukkig. Men heeft b.v. jaren lang in betrekking tot de reformatie van de Ned. Herv. Kerk gesproken van „den medischen” weg, en van de kerk als de (tijdelijk!) „zieke” moeder der geloovigen. De zieke moeder, — en nu moet geen zoon, die denkt te weten hoe het moet, wegloopen van moeders ziekbed.

Het beeld heeft veel opgang gemaakt, maar is natuurlijk onzin. Primo: ziekte is wat anders dan zonde. Secundo: de kerk is geen grootheid, die als losstaande van die kinderen-aan-haar-bed gedacht worden mag. Die kinderen, die zijn de kerk. Hun luiheid, hun traagheid, hun onwil, dat is de kwaal van de kerk. Ze redeneeren nog zoo'n beetje roomsch: de kerk is bij de roomschen de clerus, de „aparte” stand van wie 't wel zullen weten: en precies zoo redeneert menig hervormde over zijn zieke moeder. Misschien denk

hij bij het synode. N. „de syno „kranke” macht, di h o u d t e mee moed is dan ge dige tyran waarme slagen he

Maar 't gesproken 31 weer gronden net zóó, al hebben zu — en de kinderen” gen. Ze st grienen, d mia (31) allemaal z wens geer ballingsch ballingen — geen syno EEN SYN

Wat is iemand, di Met ander h i n d e noemt óp, Woord pl dóen, wan die worde zij zetten — baard door

Mijn bez arm nemer — gevaar machteloos Hij moet a zijn reform van-slagen Het gev- schortende sen, die me de poging vraag: doe

Ma

8. WIE IS

Op de b kelijk van 5 Ik met u Joh. 2:4.

In het E derde hoof drukkeli vigen tot 23 synoptische maakt, zom noemd (Ma

Jezus wo zijn arbeid nomen, dat Zijn familie In Marc. 3 deze familie dat hierme er de geda- verwanten zin. Men st zijn moeder Deze laatst dus deze al

Hij van de uitwerpt do laster heeft meent, dat een eerste naar huis t worden de gewaarschu Hem van 2 waarin Jez

Ook in h verhouding kend. Zij s openbaar te Hem niet g

In den kr buiten zijn Hem. Wij a Maria tegen trouwen in niet aan te onverzwa

„Maar zij staan en h Dat zij mee van beteeke

1) S. G. de